

Belangen: Actuele Protesten

Korte omschrijving werkvorm

In het najaar van 2019 gaat het in het nieuws vaak over protesten, van over de hele wereld. In Nederland protesteren boeren, klimaatactivisten en leraren. In het buitenland laait het vuur hoog op in onder andere Hongkong, Bolivia en Catalonië. Deze werkvorm laat leerlingen zich (in groepjes) verdiepen in één van deze protesten. Ze beantwoorden eerst verschillende vragen om 'hun' protest te analyseren. Daarna geven ze een korte presentatie, waarbij de docent een klassengesprek kan leiden om de protesten met elkaar te vergelijken.

Leerdoelen

- Leerlingen kennen de achtergrond van enkele actuele protesten.
- Leerlingen analyseren een protest uit de actualiteit.
- Leerlingen geven hun mening over een protest uit de actualiteit.

Duur

50 minuten (werkblad en voorbereiding). De presentaties kunnen ook buiten de les als huiswerk worden meegegeven.

30 minuten (presentaties en nabespreking)

Benodigheden

- 6 werkbladen (over de verschillende protesten)
- 6 antwoordmodellen (over de verschillende protesten)
- Laptops of computers, voor het opzoeken van informatie en het maken van een korte presentatie
- Een digitaal bord voor de presentaties

Handleiding

1. Vertel de leerlingen dat ze aan de slag gaan met protesten. Haal voorkennis op over protesten waarover de leerlingen gelezen of gehoord hebben. Zorg dat niet alleen protesten in Nederland aan bod komen, maar ook protesten in andere landen.
2. Vertel dat de leerlingen in groepjes onderzoek gaan doen naar een protest uit de actualiteit. Ze krijgen daarvoor een werkblad met vragen waarmee ze dat protest gaan analyseren. Aan de hand van deze analyse bereiden ze een digitale presentatie voor van maximaal 5 minuten. Geef aan hoeveel tijd de leerlingen voor het werkblad hebben, en wanneer ze de presentaties moeten gaan geven. Zeg ook welke hulpmiddelen de leerlingen kunnen gebruiken voor hun analyse en de presentatie. Bijvoorbeeld:
-nieuwswebsites: www.nos.nl, www.rtl.nl, www.nu.nl, www.nrc.nl, www.volkskrant.nl
-www.wikipedia.nl
3. Verdeel de klas in groepjes van ongeveer 5 leerlingen. Geef elk groepje het werkblad van één van de casussen. Als u een kleinere klas heeft, kunt u een casus weglaten of de groepjes iets kleiner maken.
4. Ondersteun de groepjes bij het werken aan hun casus.
5. Laat (als iedereen klaar is, of in de volgende les) de leerlingen per groepje naar voren komen. Zij kunnen hun presentatie laten zien op het scherm dat voorin de klas hangt. Zorg dat de rest van de klas aandacht heeft voor deze leerlingen. Geef ruimte voor vragen uit de klas aan het presenterende groepje. Ga zo alle groepjes langs.

6. Bespreek, als alle groepjes zijn geweest, de protesten na. U kunt hierbij bijvoorbeeld ingaan op opvallende overeenkomsten of verschillen tussen de protesten (dit kan bij elk facet dat de leerlingen over het protest hebben besproken). Ook kunt u dieper ingaan op de meningen van de leerlingen over de verschillende protesten.

Werkblad 1: Protesten in Hongkong (2019)

Stap 1: Analyseer het protest

Jullie gaan de protesten in Hongkong analyseren, waarbij jullie vooral kijken naar de protesten in 2019. Dit doe je door naar verschillende aspecten van de protesten te kijken aan de hand van onderstaande vragen. Beantwoord deze vragen en schrijf ze op. Jullie docent geeft aan hoe je informatie kunt opzoeken als je iets niet weet.

Belangrijk: Komt een belangrijk element van de protesten niet terug in de onderstaande vragen? Voeg het dan zelf toe!

- a) Wat is er aan de hand? Wie protesteert er en wat zijn de belangrijkste redenen voor het protest? In welke context vindt het protest plaats? Hoe groot zijn de protesten?
- b) Gaat het om een eenmalig protest of wordt er structureler geprotesteerd? Op wat voor manier wordt er geprotesteerd? Is het protest vreedzaam of wordt er (ook) geweld gebruikt door de demonstranten?
- c) Hoe zijn de protesten georganiseerd? Zit er bijvoorbeeld een groepering of instantie achter? Zijn er duidelijke leiders van de protesten? Of gaan mensen helemaal spontaan de straat op?
- d) Hoe wordt er op de protesten gereageerd in de samenleving? Denk bijvoorbeeld aan reacties van burgers of hoe er in de media verslag wordt gedaan van de protesten.
- e) Hoe wordt er op de protesten gereageerd door de overheid? In welke mate staat de overheid de protesten toe? In welke mate reguleert de overheid de protesten of grijpt zij in? Verandert de overheid beleid om de demonstranten tegemoet te komen?
- f) Hoe wordt er op de protesten gereageerd vanuit de internationale gemeenschap? Hoeveel aandacht is er voor de protesten in het buitenland? Bemoeien politieke leiders uit andere landen zich met de protesten?
- g) Wie zijn de belangrijkste belanghebbenden bij deze protesten? Wat zijn hun belangen?
- h) Zijn er bepaalde waarden die deze belanghebbenden belangrijk vinden, waardoor ze zich opstellen zoals ze doen?
- i) Wat vinden jullie van de protesten? Snappen jullie dat er wordt geprotesteerd? En wat vinden jullie van de manier waarop dat gebeurt?

Stap 2: Bereid een korte presentatie voor

Bereid een korte digitale presentatie voor van jullie protest. Zorg dat de analyse van stap 1 hierin terugkomt. De presentatie mag maximaal 5 minuten duren. Kies twee leerlingen uit jullie groepje die gaan presenteren. Enkele tips:

- Zorg voor een goede structuur in je presentatie. Probeer het boeiend te maken; loop de vragen van stap 1 niet alleen als opsomming langs.
- Gebruik niet alleen tekst, maar ook beeld.
- Verdeel de presentatie tussen de twee leerlingen.

Stap 3: Presenteer jullie protest en analyse

Na de voorbereiding gaan de twee gekozen leerlingen de presentatie houden. Ook de andere groepjes zullen hun protest en de analyse ervan presenteren.

Stap 4: Klassikale nabespreking

Als elk groepje zijn presentatie heeft gehouden, bespreken jullie de protesten klassikaal na.

Werkblad 2: Boerenprotesten

Stap 1: Analyseer het protest

Jullie gaan de protesten van de Nederlandse boeren analyseren. Dit doe je door naar verschillende aspecten van de protesten te kijken, aan de hand van onderstaande vragen. Beantwoord deze vragen en schrijf ze op. Jullie docent geeft aan hoe je informatie kunt opzoeken als je iets niet weet.

Belangrijk: Komt een belangrijk element van de protesten niet terug in de onderstaande vragen? Voeg het dan zelf toe!

- a) Wat is er aan de hand? Wie protesteert er en wat zijn de belangrijkste redenen voor het protest? In welke context vindt het protest plaats? Hoe groot zijn de protesten?
- b) Gaat het om een eenmalig protest of wordt er structureler geprotesteerd? Op wat voor manier wordt er geprotesteerd? Is het protest vreedzaam of wordt er (ook) geweld gebruikt door de demonstranten?
- c) Hoe zijn de protesten georganiseerd? Zit er bijvoorbeeld een groepering of instantie achter? Zijn er duidelijke leiders van de protesten? Of gaan mensen helemaal spontaan de straat op?
- d) Hoe wordt er op de protesten gereageerd in de samenleving? Denk bijvoorbeeld aan reacties van burgers of hoe er in de media verslag wordt gedaan van de protesten.
- e) Hoe wordt er op de protesten gereageerd door de overheid? In welke mate staat de overheid de protesten toe? In welke mate reguleert de overheid de protesten of grijpt zij in? Verandert de overheid beleid om de demonstranten tegemoet te komen?
- f) Hoe wordt er op de protesten gereageerd vanuit de internationale gemeenschap? Wordt er in het buitenland ook gedemonstreerd door boeren?
- g) Wie zijn de belangrijkste belanghebbenden bij deze protesten? Wat zijn hun belangen?
- h) Zijn er bepaalde waarden die deze belanghebbenden belangrijk vinden, waardoor ze zich opstellen zoals ze doen?
- i) Wat vinden jullie van de protesten? Snappen jullie dat er wordt geprotesteerd? En wat vinden jullie van de manier waarop dat gebeurt?

Stap 2: Bereid een korte presentatie voor

Bereid een korte digitale presentatie voor van jullie protest. Zorg dat de analyse van stap 1 hierin terugkomt. De presentatie mag maximaal 5 minuten duren. Kies twee leerlingen uit jullie groepje die gaan presenteren. Enkele tips:

- Zorg voor een goede structuur in je presentatie. Probeer het boeiend te maken; loop de vragen van stap 1 niet alleen als opsomming langs.
- Gebruik niet alleen tekst, maar ook beeld.
- Verdeel de presentatie tussen de twee leerlingen.

Stap 3: Presenteer jullie protest en analyse

Na de voorbereiding gaan de twee gekozen leerlingen de presentatie houden. Ook de andere groepjes zullen hun protest en de analyse ervan presenteren.

Stap 4: Klassikale nabespreking

Als elk groepje zijn presentatie heeft gehouden, bespreken jullie de protesten klassikaal na.

Werkblad 3: Protesten in Bolivia

Stap 1: Analyseer het protest

Jullie gaan de protesten in Bolivia analyseren. Dit doe je door naar verschillende aspecten van de protesten te kijken aan de hand van onderstaande vragen. Beantwoord deze vragen en schrijf ze op. Jullie docent geeft aan hoe je informatie kunt opzoeken als je iets niet weet.

Belangrijk: Komt een belangrijk element van de protesten niet terug in de onderstaande vragen? Voeg het dan zelf toe!

- a) Wat is er aan de hand? Wie protesteert er en wat zijn de belangrijkste redenen voor het protest? In welke context vindt het protest plaats? Hoe groot zijn de protesten?
- b) Gaat het om een eenmalig protest of wordt er structureler geprotesteerd? Op wat voor manier wordt er geprotesteerd? Is het protest vreedzaam of wordt er (ook) geweld gebruikt door de demonstranten?
- c) Hoe zijn de protesten georganiseerd? Zit er bijvoorbeeld een groepering of instantie achter? Zijn er duidelijke leiders van de protesten? Of gaan mensen helemaal spontaan de straat op?
- d) Hoe wordt er op de protesten gereageerd in de samenleving? Denk bijvoorbeeld aan reacties van burgers of hoe er in de media verslag wordt gedaan van de protesten.
- e) Hoe wordt er op de protesten gereageerd door de overheid? In welke mate staat de overheid de protesten toe? In welke mate reguleert de overheid de protesten of grijpt zij in? Verandert de overheid beleid om de demonstranten tegemoet te komen?
- f) Hoe wordt er op de protesten gereageerd vanuit de internationale gemeenschap? Hoeveel aandacht is er voor de protesten in het buitenland? Bemoeien politieke leiders uit andere landen zich met de protesten?
- g) Wie zijn de belangrijkste belanghebbenden bij deze protesten? Wat zijn hun belangen?
- h) Zijn er bepaalde waarden die deze belanghebbenden belangrijk vinden, waardoor ze zich opstellen zoals ze doen?
- i) Wat vinden jullie van de protesten? Snappen jullie dat er wordt geprotesteerd? En wat vinden jullie van de manier waarop dat gebeurt?

Stap 2: Bereid een korte presentatie voor

Bereid een korte digitale presentatie voor van jullie protest. Zorg dat de analyse van stap 1 hierin terugkomt. De presentatie mag maximaal 5 minuten duren. Kies twee leerlingen uit jullie groepje die gaan presenteren. Enkele tips:

- Zorg voor een goede structuur in je presentatie. Probeer het boeiend te maken; loop de vragen van stap 1 niet alleen als opsomming langs.
- Gebruik niet alleen tekst, maar ook beeld.
- Verdeel de presentatie tussen de twee leerlingen.

Stap 3: Presenteer jullie protest en analyse

Na de voorbereiding gaan de twee gekozen leerlingen de presentatie houden. Ook de andere groepjes zullen hun protest en de analyse ervan presenteren.

Stap 4: Klassikale nabespreking

Als elk groepje zijn presentatie heeft gehouden, bespreken jullie de protesten klassikaal na.

Werkblad 4: Klimaatprotesten door scholieren

Stap 1: Analyseer het protest

Jullie gaan de klimaatprotesten van scholieren analyseren. Dit doe je door naar verschillende aspecten van de protesten te kijken aan de hand van onderstaande vragen. Beantwoord deze vragen en schrijf ze op. Jullie docent geeft aan hoe je informatie kunt opzoeken als je iets niet weet.

Belangrijk: Komt een belangrijk element van de protesten niet terug in de onderstaande vragen? Voeg het dan zelf toe!

- a) Wat is er aan de hand? Wie protesteert er en wat zijn de belangrijkste redenen voor het protest? In welke context vindt het protest plaats? Hoe groot zijn de protesten?
- b) Gaat het om een eenmalig protest of wordt er structureler geprotesteerd? Op wat voor manier wordt er geprotesteerd? Is het protest vreedzaam of wordt er (ook) geweld gebruikt door de demonstranten?
- c) Hoe zijn de protesten georganiseerd? Zit er bijvoorbeeld een groepering of instantie achter? Zijn er duidelijke leiders van de protesten? Of gaan mensen helemaal spontaan de straat op?
- d) Hoe wordt er op de protesten gereageerd in de samenleving? Denk bijvoorbeeld aan reacties van burgers of hoe er in de media verslag wordt gedaan van de protesten.
- e) Hoe wordt er op de protesten gereageerd door de overheid? In welke mate staat de overheid de protesten toe? In welke mate reguleert de overheid de protesten of grijpt zij in? Verandert de overheid beleid om de demonstranten tegemoet te komen?
- f) Wie zijn de belangrijkste belanghebbenden bij deze protesten? Wat zijn hun belangen?
- g) Zijn er bepaalde waarden die deze belanghebbenden belangrijk vinden, waardoor ze zich opstellen zoals ze doen?
- h) Wat vinden jullie van de protesten? Snappen jullie dat er wordt geprotesteerd? En wat vinden jullie van de manier waarop dat gebeurt?

Stap 2: Bereid een korte presentatie voor

Bereid een korte digitale presentatie voor van jullie protest. Zorg dat de analyse van stap 1 hierin terugkomt. De presentatie mag maximaal 5 minuten duren. Kies twee leerlingen uit jullie groepje die gaan presenteren. Enkele tips:

- Zorg voor een goede structuur in je presentatie. Probeer het boeiend te maken; loop de vragen van stap 1 niet alleen als opsomming langs.
- Gebruik niet alleen tekst, maar ook beeld.
- Verdeel de presentatie tussen de twee leerlingen.

Stap 3: Presenteer jullie protest en analyse

Na de voorbereiding gaan de twee gekozen leerlingen de presentatie houden. Ook de andere groepjes zullen hun protest en de analyse ervan presenteren.

Stap 4: Klassikale nabespreking

Als elk groepje zijn presentatie heeft gehouden, bespreken jullie de protesten klassikaal na.

Werkblad 5: Lerarenprotesten

Stap 1: Analyseer het protest

Jullie gaan de lerarenprotesten analyseren. Dit doe je door naar verschillende aspecten van de protesten te kijken aan de hand van onderstaande vragen. Beantwoord deze vragen en schrijf ze op. Jullie docent geeft aan hoe je informatie kunt opzoeken als je iets niet weet.

Belangrijk: Komt een belangrijk element van de protesten niet terug in de onderstaande vragen? Voeg het dan zelf toe!

- a) Wat is er aan de hand? Wie protesteert er en wat zijn de belangrijkste redenen voor het protest? In welke context vindt het protest plaats? Hoe groot zijn de protesten?
- b) Gaat het om een eenmalig protest of wordt er structureler geprotesteerd? Op wat voor manier wordt er geprotesteerd? Is het protest vreedzaam of wordt er (ook) geweld gebruikt door de demonstranten?
- c) Hoe zijn de protesten georganiseerd? Zit er bijvoorbeeld een groepering of instantie achter? Zijn er duidelijke leiders van de protesten? Of gaan mensen helemaal spontaan de straat op?
- d) Hoe wordt er op de protesten gereageerd in de samenleving? Denk bijvoorbeeld aan reacties van burgers of hoe er in de media verslag wordt gedaan van de protesten.
- e) Hoe wordt er op de protesten gereageerd door de overheid? In welke mate staat de overheid de protesten toe? In welke mate reguleert de overheid de protesten of grijpt zij in? Verandert de overheid beleid om de demonstranten tegemoet te komen?
- f) Wie zijn de belangrijkste belanghebbenden bij deze protesten? Wat zijn hun belangen?
- g) Zijn er bepaalde waarden die deze belanghebbenden belangrijk vinden, waardoor ze zich opstellen zoals ze doen?
- h) Wat vinden jullie van de protesten? Snappen jullie dat er wordt geprotesteerd? En wat vinden jullie van de manier waarop dat gebeurt?

Stap 2: Bereid een korte presentatie voor

Bereid een korte digitale presentatie voor van jullie protest. Zorg dat de analyse van stap 1 hierin terugkomt. De presentatie mag maximaal 5 minuten duren. Kies twee leerlingen uit jullie groepje die gaan presenteren. Enkele tips:

- Zorg voor een goede structuur in je presentatie. Probeer het boeiend te maken; loop de vragen van stap 1 niet alleen als opsomming langs.
- Gebruik niet alleen tekst, maar ook beeld.
- Verdeel de presentatie tussen de twee leerlingen.

Stap 3: Presenteer jullie protest en analyse

Na de voorbereiding gaan de twee gekozen leerlingen de presentatie houden. Ook de andere groepjes zullen hun protest en de analyse ervan presenteren.

Stap 4: Klassikale nabespreking

Als elk groepje zijn presentatie heeft gehouden, bespreken jullie de protesten klassikaal na.

Werkblad 6: Protesten in Catalonië

Stap 1: Analyseer het protest

Jullie gaan de protesten in Catalonië analyseren. Dit doe je door naar verschillende aspecten van de protesten te kijken aan de hand van onderstaande vragen. Beantwoord deze vragen en schrijf ze op. Jullie docent geeft aan hoe je informatie kunt opzoeken als je iets niet weet.

Belangrijk: Komt een belangrijk element van de protesten niet terug in de onderstaande vragen? Voeg het dan zelf toe!

- a) Wat is er aan de hand? Wie protesteert er en wat zijn de belangrijkste redenen voor het protest? In welke context vindt het protest plaats? Hoe groot zijn de protesten?
- b) Gaat het om een eenmalig protest of wordt er structureler geprotesteerd? Op wat voor manier wordt er geprotesteerd? Is het protest vreedzaam of wordt er (ook) geweld gebruikt door de demonstranten?
- c) Hoe zijn de protesten georganiseerd? Zit er bijvoorbeeld een groepering of instantie achter? Zijn er duidelijke leiders van de protesten? Of gaan mensen helemaal spontaan de straat op?
- d) Hoe wordt er op de protesten gereageerd in de samenleving? Denk bijvoorbeeld aan reacties van burgers of hoe er in de media verslag wordt gedaan van de protesten.
- e) Hoe wordt er op de protesten gereageerd door de overheid? In welke mate staat de overheid de protesten toe? In welke mate reguleert de overheid de protesten of grijpt zij in? Verandert de overheid beleid om de demonstranten tegemoet te komen?
- f) Hoe wordt er op de protesten gereageerd vanuit de internationale gemeenschap? Hoeveel aandacht is er voor de protesten in het buitenland? Bemoeien politieke leiders uit andere landen zich met de protesten?
- g) Wie zijn de belangrijkste belanghebbenden bij deze protesten? Wat zijn hun belangen?
- h) Zijn er bepaalde waarden die deze belanghebbenden belangrijk vinden, waardoor ze zich opstellen zoals ze doen?
- i) Wat vinden jullie van de protesten? Snappen jullie dat er wordt geprotesteerd? En wat vinden jullie van de manier waarop dat gebeurt?

Stap 2: Bereid een korte presentatie voor

Bereid een korte digitale presentatie voor van jullie protest. Zorg dat de analyse van stap 1 hierin terugkomt. De presentatie mag maximaal 5 minuten duren. Kies twee leerlingen uit jullie groepje die gaan presenteren. Enkele tips:

- Zorg voor een goede structuur in je presentatie. Probeer het boeiend te maken; loop de vragen van stap 1 niet alleen als opsomming langs.
- Gebruik niet alleen tekst, maar ook beeld.
- Verdeel de presentatie tussen de twee leerlingen.

Stap 3: Presenteer jullie protest en analyse

Na de voorbereiding gaan de twee gekozen leerlingen de presentatie houden. Ook de andere groepjes zullen hun protest en de analyse ervan presenteren.

Stap 4: Klassikale nabespreking

Als elk groepje zijn presentatie heeft gehouden, bespreken jullie de protesten klassikaal na.

Antwoordmodel 1: Protesten in Hongkong (2019)

- a) *Wat is er aan de hand? Wie protesteert er en wat zijn de belangrijkste redenen voor het protest? In welke context vindt het protest plaats? Hoe groot zijn de protesten?*
 In Hongkong wordt al sinds 2014 gedemonstreerd tegen de invloed van China. Hongkong was vroeger een Britse kolonie, maar werd in 1997 overgedragen aan China, met de afspraak dat in Hongkong nog vijftig jaar de eigen wetten zouden gelden. In Hongkong zijn de rechters onafhankelijk en is er veel meer vrijheid van meningsuiting. De protesten in 2019 gingen vooral over een voorstel voor een nieuwe uitleveringswet. Deze wet zou het mogelijk maken dat verdachten van een misdrijf uitgeleverd worden aan landen waarmee Hongkong een uitleveringsakkoord heeft gesloten. Deze wet zou ook gelden voor uitlevering van verdachten aan China. De demonstranten waren bang dat door de nieuwe wet ook critici en politieke activisten aan China uitgeleverd zouden kunnen worden. Dat kan wanneer de Chinese autoriteiten een aanklacht tegen hen verzinnen. Dat deze 'verdachten' een eerlijk proces krijgen is klein, vreesden de tegenstanders van de wet. Ook is er de angst dat China steeds meer te zeggen krijgt in Hongkong. Na drie maanden van protest heeft de politiek leider van Hongkong, Carrie Lam de omstreden wet ingetrokken. Toch gaan de protesten door. Het intrekken van de uitleveringswet komt slechts tegemoet aan één van de vijf belangrijkste eisen, waaronder ook oproepen voor een onafhankelijke onderzoekscommissie naar politiegeweld, amnestie voor degenen die zijn gearresteerd en algemeen kiesrecht. Samengevat: het gaat vooral om de angst dat China steeds meer macht en invloed krijgt in Hongkong.
- b) *Gaat het om een eenmalig protest of wordt er structureler geprotesteerd? Op wat voor manier wordt er geprotesteerd? Is het protest vreedzaam of wordt er (ook) geweld gebruikt door de demonstranten?*
 Het gaat om structurele protesten, waarbij één van de krachten van het protest is dat het relatief onvoorspelbaar is. Er is bewust géén centrale locatie voor het protest. Protesten vinden door de hele stad plaats, inclusief de metrostations, het vliegveld en de omringende bergen. Veel van de organisatie gaat via communicatie-apps. De protesten begonnen vreedzaam, maar sinds juli 2019 zijn ze steeds gewelddadiger geworden. Honderden jongeren vielen toen het parlamentsgebouw binnen, waar ze vernielingen aanrichtten. Ook vanuit de pro-Chinese kant wordt er geweld gebruikt, tegen de demonstranten. Er zijn inmiddels twee doden gevallen.
- c) *Hoe zijn de protesten georganiseerd? Zit er bijvoorbeeld een groepering of instantie achter? Zijn er duidelijke leiders van de protesten? Of gaan mensen helemaal spontaan de straat op?*
 Er zijn geen duidelijke leiders. In 2014 had Joshua Wong wel een belangrijke rol. De protesten tegen de uitleveringswet, die eind maart 2019 begonnen en die uitmondde in massale demonstraties later in het jaar, werden georganiseerd door het CHRF (Burgermensenrechtenfront), een platform van zo'n 45 politieke belangenorganisaties in Hongkong. Aan de bijeenkomsten namen meer dan een miljoen mensen deel. Halverwege augustus 2019 zijn de demonstranten verdeeld in twee kampen: de 'vreedzamen' en de 'vechters'.
- d) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd in de samenleving? Denk bijvoorbeeld aan reacties van burgers of aan hoe er in de media verslag wordt gedaan van de protesten.*

Het harde optreden van de politie in 2014 stimuleerde veel burgers om mee te doen aan de vreedzame demonstraties. De protesten in 2019, die veel gewelddadiger zijn, hebben veel meer negatieve effecten voor de economie. Toeristen blijven weg en juist die sector is in Hongkong één van de belangrijkste pijlers van de economie.

Alhoewel niet alle Hongkongers het eens zijn met de democratische hervormingseisen, staan de meeste burgers van Hongkong achter de demonstraties. Bij de eerste lokale verkiezingen (eind november) sinds de massale demonstraties, hebben de politici die de demonstranten steunen een klinkende overwinning geboekt. De pro-democratie-kandidaten komen uit op 344 van de 452 zetels, het pro-Peking-kamp op 58. Dat had er tot vandaag 292.

- e) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd door de overheid? In welke mate staat de overheid de protesten toe? In welke mate reguleert de overheid de protesten of grijpt zij in? Verandert de overheid beleid om de demonstranten tegemoet te komen?*
De protesten in 2019 zijn gewelddadiger en de politie grijpt steeds harder in. Wel hebben deze demonstraties geleid tot het intrekken van de uitleveringswet door de overheid. Nu de demonstraties doorgaan, grijpt de overheid naar meer repressieve middelen zoals een verbod op het dragen van maskers tijdens betogingen.
- f) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd vanuit de internationale gemeenschap? Hoeveel aandacht is er voor de protesten in het buitenland? Bemoeien politieke leiders uit andere landen zich met de protesten?*
Minister van Buitenlandse Zaken Stef Blok heeft in augustus 2019 namens de Nederlandse regering zijn bezorgdheid uitgesproken, waarbij hij vooral opriep om via overleg tot een oplossing te komen. De regering wijst beweringen dat het Westen schuld heeft aan de onlusten van de hand. Europa heeft in zijn algemeenheid kritiek op de manier waarop China Hongkong behandelt. VN-commissaris voor mensenrechten Michelle Bachelet stelde vast dat leger en politie het leven van demonstranten in gevaar hebben gebracht. Bachelet drong er bij de Hongkongse autoriteiten op aan te zorgen voor naleving van internationale regels over het gebruik van geweld bij oproer. Staatsmedia in China maanden de demonstranten (die door hen daarvoor al als 'criminelen' bestempeld werden) om te stoppen met demonstreren, aangezien Hongkong 'een onafscheidelijk deel van de Chinese Volksrepubliek' is.
- g) *Wie zijn de belangrijkste belanghebbenden bij deze protesten? Wat zijn hun belangen?*
De burgers van Hongkong (die de protesten steunen) willen de relatieve vrijheid en democratie in Hongkong beschermen. Daarom willen ze dat de toenemende invloed van China stopt. China heeft als belang dat het de eenheid van het land wil bewaken. Daarom wil het haar invloed in Hongkong vergroten.
- h) *Zijn er bepaalde waarden die deze belanghebbenden belangrijk vinden, waardoor ze zich opstellen zoals ze doen?*
Voor de demonstranten zijn dit democratische waarden als vrijheid van meningsuiting, recht op vergadering en betoging, stemrecht, etc. Voor China en haar medestanders zijn dit waarden als eenheid en gehoorzaamheid.
- i) *Wat vinden jullie van de protesten? Snappen jullie dat er wordt geprotesteerd? En wat vinden jullie van de manier waarop dat gebeurt?*
-

Antwoordmodel 2: Boerenprotesten

- a) *Wat is er aan de hand? Wie protesteert er en wat zijn de belangrijkste redenen voor het protest? In welke context vindt het protest plaats? Hoe groot zijn de protesten?*
Boeren voelen zich steeds meer weggezet als milieuvervuilers en dierenmishandelaars en hebben te maken met een wirwar aan nationale en provinciale regels die steeds wijzigen (o.a. mestwetgeving). Directe aanleiding voor de grote protesten in Den Haag op 1 en 16 oktober 2019 (en ook van die bij de provinciehuizen) zijn de problemen met stikstof. De commissie Remkes presenteerde in september 2019 een rapport met adviezen om de problemen op te lossen rond het teveel aan stikstof. Een uitspraak van Tweede Kamerlid Tjeerd de Groot (D66) deed de vlam in de pan slaan: hij zie dat veeboeren hun veestapel zouden moeten halveren. De daaropvolgende protesten in Den Haag waren groot en ontregelend. Boeren reden met hun tractors op de snelweg en veroorzaakten een filerecord, van meer dan 1000 km. In Den Haag werd op 16 oktober het leger ingezet om te voorkomen dat boze boeren richting Binnenhof zouden oprukken. Ook de acties bij de provinciehuizen in het land waren massaal.
- b) *Gaat het om een eenmalig protest of wordt er structureler geprotesteerd? Op wat voor manier wordt er geprotesteerd? Is het protest vreedzaam of wordt er (ook) geweld gebruikt door de demonstranten?*
Zoals hierboven geschetst zijn het meerdere protesten geweest. Het maatschappelijk leven is door de acties behoorlijk ontwricht, doordat het verkeer platgelegd werd door de tractors. Soms werden tractors op de vluchtstrook geparkeerd of reden ze door de middenberm. Politie en boeren hadden verder best respect voor elkaar. Alleen bij het provinciehuis in Groningen werd het echt grimmig toen een tractor de deur van het provinciehuis inramde.
- c) *Hoe zijn de protesten georganiseerd? Zit er bijvoorbeeld een groepering of instantie achter? Zijn er duidelijke leiders van de protesten? Of gaan mensen helemaal spontaan de straat op?*
De LTO, een belangenorganisatie van de boeren, speelde een veel minder belangrijke rol dan de meer via sociale media georganiseerde groepen Agractie en de Farmers Defence Force.
- d) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd in de samenleving? Denk bijvoorbeeld aan reacties van burgers of aan hoe er in de media verslag wordt gedaan van de protesten.*
Opvallend is hoeveel steun de protesterende boeren genieten onder niet-agrarisch Nederland. Na de eerste boerenacties wees een poll van Standpunt.nl uit dat 89 procent van de Nederlanders achter de boeren stond, ook in de stad (bij latere acties brokkelde dat iets af, tot twee derde van de bevolking). Uit een peiling van Eenvandaag bleek dat 63% de manier van protesteren bij provinciehuizen afwees. Tegelijkertijd maakt 61 procent van de Nederlanders zich zorgen over de klimaatopwarming. Over de stikstofmaatregelen van het kabinet heerst grote verdeeldheid (peiling van Maurice de Hond): 45 procent vindt ze te ver gaan, 21 procent vindt ze precies goed, 28 procent vindt ze juist niet ver genoeg gaan. Ook in de media komen beide opvattingen terug.

- e) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd door de overheid? In welke mate staat de overheid de protesten toe? In welke mate reguleert de overheid de protesten of grijpt zij in? Verandert de overheid beleid om de demonstranten tegemoet te komen?*
In Nederland is het mogelijk om te demonstreren en wordt er terughoudend opgetreden door de politie. Ook is er dialoog met belangenorganisaties en ontving Rutte in november een aantal boeren op het Catshuis voor een gesprek. Naar aanleiding van protesten bij provinciehuizen trokken verschillende provinciebesturen hun plannen rond stikstof terug.
- f) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd vanuit de internationale gemeenschap? Wordt er in het buitenland ook gedemonstreerd door boeren?*
Het boerenprotest kreeg aandacht in de internationale media en vormde ook een inspiratie voor boeren in het buitenland. Boeren in Duitsland en Frankrijk zijn eind november de straat opgegaan om te demonstreren.
- g) *Wie zijn de belangrijkste belanghebbenden bij deze protesten? Wat zijn hun belangen?*
Boeren willen in het algemeen meer erkenning voor de belangrijke bijdrage van de boeren aan de welvaart van Nederland. Ze willen geen verdere gedwongen inkrimping van de veestapel en ze willen dat de CO₂- en stikstofmetingen gedaan worden door een onafhankelijke instantie die door de gehele sector wordt gesteund en geaccepteerd. De regering wil de uitspraak van de Raad van State naleven, waarin staat dat er veel moet gebeuren om de hoeveelheid stikstof in Nederland te verminderen.
- h) *Zijn er bepaalde waarden die deze belanghebbenden belangrijk vinden, waardoor ze zich opstellen zoals ze doen?*
Voor de boeren zijn waarden als respect en waardering belangrijk.
- i) *Wat vinden jullie van de protesten? Snappen jullie dat er wordt geprotesteerd? En wat vinden jullie van de manier waarop dat gebeurt?*
-

Antwoordmodel 3: Protesten in Bolivia

- a) *Wat is er aan de hand? Wie protesteert er en wat zijn de belangrijkste redenen voor het protest? In welke context vindt het protest plaats? Hoe groot zijn de protesten?*
 Er waren presidentsverkiezingen in Bolivia, waarbij de uiterst linkse Evo Morales als winnaar uit de bus kwam. Hij was voor de verkiezingen ook al president, sinds 2006. Tegenstanders vonden echter dat zijn herverkiezing niet eerlijk was gegaan, omdat er gesjoemeld zou zijn met de stemming. Burgers gingen hierop massaal de straat op om zijn aftreden te eisen.
 Ook de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) stelde dat de herverkiezing niet eerlijk was gegaan. Ook politieagenten sloten zich bij de demonstranten aan. De situatie werd voor Morales onhoudbaar en hij trad op 11 november 2019 af en vluchtte naar Mexico. Na zijn vertrek gingen de protesten echter door, omdat aanhangers van Morales nu de staat op gingen om te protesteren tegen wat zij een 'staatsgreep' noemen.
- b) *Gaat het om een eenmalig protest of wordt er structureler geprotesteerd? Op wat voor manier wordt er geprotesteerd? Is het protest vreedzaam of wordt er (ook) geweld gebruikt door de demonstranten?*
 Er is wekenlang aanhoudend geprotesteerd tegen de regering. Inwoners van Bolivia gingen de straat op, hielden stakingen en blokkeerden wegen.
 Nadat president Morales was afgetreden, gingen voor- en tegenstanders met elkaar op de vuist. In die chaos werden ook winkels geplunderd. Er zijn na het aftreden van Morales inmiddels meerdere doden gevallen tijdens botsingen tussen de aanhangers van de afgetreden president en de oproerpolitie.
- c) *Hoe zijn de protesten georganiseerd? Zit er bijvoorbeeld een groepering of instantie achter? Zijn er duidelijke leiders van de protesten? Of gaan mensen helemaal spontaan de straat op?*
 De rechtste tegenstander van Morales bij de verkiezingen, Carlos Mesa, riep meteen na de verkiezingen dat er sprake was van fraude en zijn aanhangers gingen wekenlang de straat op om nieuwe verkiezingen te eisen.
 Een ander boegbeeld van de protestbeweging is Luis Fernando Camacho. Hij riep als eerste om het opstappen van Morales. Hij is een extreemrechtse multimiljonair en in alles het tegendeel van Morales. Morales wilde bijvoorbeeld opbrengsten uit olie- en gasvoorraden onder de arme bevolking verdelen. Samen met andere rechtse leiders in het land was Camacho al een tijd bezig om Morales te destabiliseren.
- d) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd in de samenleving? Denk bijvoorbeeld aan reacties van burgers of aan hoe er in de media verslag wordt gedaan van de protesten.*
 Bijna tien jaar lang had Morales de onvoorwaardelijke steun van de bevolking omdat hij een belangrijk deel van zijn verkiezingsbeloftes wist in te lossen. De inheemse bevolking werd voor het eerst gehoord na eeuwen van blanke onderdrukking en de inkomsten uit aardgas – de belangrijkste inkomstenbron van Bolivia – werden verviervoudigd en gebruikt voor sociale programma's die honderdduizenden burgers uit de armoede haalden. Aan het eind van zijn tweede ambtstermijn begon Morales te morrelen aan de grondwet om langer aan de macht te kunnen blijven. In 2016 keerde de bevolking zich in een referendum tegen de machtsambities van (de nu 60-jarige) Morales. Hij trok zich er niets van aan en liet zich opnieuw tot president verkiezen. Vanaf dat moment gingen mensen de straat op om zijn aftreden te eisen. Maar nu hij

is afgetreden, gaan zijn aanhangers juist de straat op om te protesteren tegen wat in hun ogen een 'staatsgreep' is.

- e) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd door de overheid? In welke mate staat de overheid de protesten toe? In welke mate reguleert de overheid de protesten of grijpt zij in? Verandert de overheid beleid om de demonstranten tegemoet te komen?*
De protesten werden aanvankelijk met harde hand neergeslagen, waarbij doden en gewonden zijn gevallen. Daarna schaarde de politie zich achter de demonstranten. Na het vertrek van Morales en de nieuwe protesten ontstond er chaos en zijn er meer doden gevallen.
- f) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd vanuit de internationale gemeenschap? Hoeveel aandacht is er voor de protesten in het buitenland? Bemoeien politieke leiders uit andere landen zich met de protesten?*
Op de verkiezingsfraude van Morales werd in het buitenland met zorg gereageerd. De Zuid-Amerikaanse buurlanden van Bolivia zijn verdeeld over de situatie in het land.
- g) *Wie zijn de belangrijkste belanghebbenden bij deze protesten? Wat zijn hun belangen?*
Morales zelf is één van de belangrijkste belanghebbenden. Hij had er belang bij om aan de macht te blijven. Zijn tegenstanders, rechtse politici, hadden er belang bij dat hij zou aftreden. Zij zouden het beleid van de overheid dan sterk kunnen wijzigen. Rijke ondernemers steunen veelal de rechtse politici, omdat zij waarschijnlijk voor meer economische vrijheid en mogelijkheden zullen zorgen. De inheemse bevolking heeft belang bij erkenning en vertegenwoordiging door de overheid, deze kregen zij meer sinds Morales aan de macht was.
- j) *Zijn er bepaalde waarden die deze belanghebbenden belangrijk vinden, waardoor ze zich opstellen zoals ze doen?*
Vanuit zijn ideologie vindt Morales gelijkheid belangrijk. De rechtse tegenstanders van Morales vinden vrijheid belangrijk. Burgers die protesteerden vonden wellicht waarden als transparantie en eerlijkheid belangrijk; zij vonden dat de verkiezingen dit niet waren.
- h) *Wat vinden jullie van de protesten? Snappen jullie dat er wordt geprotesteerd? En wat vinden jullie van de manier waarop dat gebeurt?*
-

Antwoordmodel 4: Klimaatprotesten door scholieren

- a) *Wat is er aan de hand? Wie protesteert er en wat zijn hun belangrijkste redenen om te gaan protesteren? In welke context vindt het protest plaats? Hoe groot zijn de protesten?*

Voor Nederland was dit een groot protest. Vergeleken met de tienduizenden voor het klimaat stakende leeftijdgenoten in Australië, Duitsland, Zwitserland, Canada en België bleven Nederlandse scholieren opmerkelijk tam. Pas in januari 2019 nam de actiebereidheid toe. Op 7 februari was er in Den Haag een grote demonstratie, inclusief protestmars (Klimaatmars) door een deel van de Haagse binnenstad. Er waren zeker 10.000 demonstranten op de been. Op 27 september 2019 was er wereldwijd een Klimaatstaking. Ook deze keer waren er naast volwassen demonstranten veel scholieren en studenten die demonstreerden in Den Haag.

- b) *Gaat het om een eenmalig protest of wordt er structureler geprotesteerd? Op wat voor manier wordt er geprotesteerd? Is het protest vreedzaam of wordt er (ook) geweld gebruikt door de demonstranten?*

In Den Haag waren de protesten door scholieren op 7 februari en 27 september 2019 eenmalig. Het waren vreedzame protesten. De klimaatprotesten door andere groepen zijn wel structureler, bijvoorbeeld door Extinction Rebellion. Deze protesten verlopen soms gewelddadig doordat demonstranten zich vastketenen.

- c) *Hoe zijn de protesten georganiseerd? Zit er bijvoorbeeld een groepering of instantie achter? Zijn er duidelijke leiders van de protesten? Of gaan mensen helemaal spontaan de straat op?*

De demonstratie en Klimaatmars op 7 februari 2019 in Den Haag was georganiseerd door Youth for Climate. Stijn Warmenhoven (17) van de Daltonschool uit Den Haag stond aan de wieg van deze actie voor het klimaat. De Klimaatstaking van 27 september 2019 was georganiseerd door een burgerbeweging, samen met een coalitie van organisaties waaronder Fridays For Future Nederland, Earth Strike Nederland, Code Rood, Fossielvrij NL en Teachers for Climate NL.

- d) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd in de samenleving? Denk bijvoorbeeld aan reacties van burgers of aan hoe er in de media verslag wordt gedaan van de protesten.*
Over het algemeen zijn de acties positief ontvangen. Er brak wel een discussie uit in de media of scholieren wel mochten demonstreren onder schooltijd, omdat het dan eigenlijk spijbelen is. Zo ontstond een nieuw woord voor in het woordenboek: 'klimaatspijbelaar'. 'Klimaatseptici' vinden zulke acties onnodig.

- e) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd door de overheid? In welke mate staat de overheid de protesten toe? In welke mate reguleert de overheid de protesten of grijpt zij in? Verandert de overheid beleid om de demonstranten tegemoet te komen?*

Protesten worden toegestaan in Nederland zolang actievoerders zich aan de spelregels houden. De Nederlandse regering probeert zich als medeondertekenaar van het Klimaatakkoord van Parijs aan de gemaakte afspraken te houden.

- f) *Wie zijn de belangrijkste belanghebbenden bij deze protesten? Wat zijn hun belangen?*

De jongeren die protesteren willen een leefbare planeet voor de komende generaties. Zij willen meer actie om (door menselijk handelen veroorzaakte) klimaatverandering tegen te gaan. Politici die het beleid bepalen hebben hierover verschillende

opvattingen, en de regering moet ook het economisch belang van Nederland in het oog houden. Wat de scholen betreft: het verschilde per school hoe zij zich opstelden tegenover de protesten. Sommige scholen moedigden leerlingen aan te gaan demonstreren, andere scholen vonden juist dat leerlingen niet zomaar mochten spijbelen.

- g) Zijn er bepaalde waarden die deze belanghebbenden belangrijk vinden, waardoor ze zich opstellen zoals ze doen?*

De demonstrerende leerlingen vinden duurzaamheid een belangrijke waarde. Dit wordt gedeeld door veel politici.

- h) Wat vinden jullie van de protesten? Snappen jullie dat er wordt geprotesteerd? En wat vinden jullie van de manier waarop dat gebeurt?*

-

Antwoordmodel 5: Lerarenprotesten

- a) *Wat is er aan de hand? Wie protesteert er en wat zijn hun belangrijkste redenen om te gaan protesteren? In welke context vindt het protest plaats? Hoe groot zijn de protesten?*

Leraren demonstreren voor structureel meer geld voor het onderwijs en minder werkdruk. Een beter salaris maakt het aantrekkelijker voor mensen om leraar te worden. Dit zou moeten helpen om het lerarentekort te verkleinen. Leraren in het basisonderwijs willen sowieso meer salaris, omdat zij nu minder verdienen dan leraren in het voortgezet onderwijs.

In maart 2019 stonden er 40.000 demonstrerende leraren op het Malieveld in Den Haag. In november waren er acties door het hele land. Duizenden scholen hielden hun deuren tijdens de onderwijsstaking de hele dag gesloten.

Onderwijsvakbond AOb heeft eind november opgeroepen tot een nieuwe staking, die eind januari 2020 moet plaatsvinden.

- b) *Gaat het om een eenmalig protest of wordt er structureler geprotesteerd? Op wat voor manier wordt er geprotesteerd? Is het protest vreedzaam of wordt er (ook) geweld gebruikt door de demonstranten?*

In 2019 protesteerden de leraren twee keer: in maart en november. Eind januari 2020 zal er waarschijnlijk weer gestaakt worden. Het waren tot nu toe vreedzame protesten.

- c) *Hoe zijn de protesten georganiseerd? Zit er bijvoorbeeld een groepering of instantie achter? Zijn er duidelijke leiders van de protesten? Of gaan mensen helemaal spontaan de straat op?*

De demonstraties werden georganiseerd door de vakbonden. De grootste is de AOb. Deze onderwijsbond wilde in november de staking en de protesten afblazen, omdat de minister eenmalig geld had toegezegd. Dat viel slecht bij de meeste leraren die wel nog steeds wilden actievoeren, voor *structureel* meer geld. Vakbond 'PO in actie' deelde deze mening.

- d) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd in de samenleving? Denk bijvoorbeeld aan reacties van burgers of aan hoe er in de media verslag wordt gedaan van de protesten.*

Er is veel begrip voor de eisen van de leraren. Zowel van leerlingen en hun ouders, als van andere burgers. Veel ouders vonden het wel lastig toen op het laatst niet duidelijk was of de staking wel of niet doorging, en of hun kinderen dus wel of niet naar school konden die dag.

- e) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd door de overheid? In welke mate staat de overheid de protesten toe? In welke mate reguleert de overheid de protesten of grijpt zij in? Verandert de overheid beleid om de demonstranten tegemoet te komen?*

In Nederland is het mogelijk om te demonstreren en wordt er terughoudend opgetreden door de politie. Ook is er overleg met belangenorganisaties van het onderwijs.

De minister gaf voor de staking in november aan dat er éénmalig extra geld vrijgemaakt zou worden. Meer zit er volgens hem niet in deze kabinetsperiode. Bij het bespreken van de begroting voor onderwijs in de Tweede Kamer beloofden verschillende partijen, coalitie en oppositie, de volgende periode wel extra te willen investeren.

- f) *Wie zijn de belangrijkste belanghebbenden bij deze protesten? Wat zijn hun belangen?*
Er zijn veel belanghebbenden. Kinderen hebben recht op goed onderwijs. Ouders willen dat hun kinderen goed onderwijs krijgen en willen dat hun kinderen niet naar huis gestuurd worden als er geen leraar is om voor de klas te staan. De leraren willen minder werkdruk en meer salaris; dit om goed onderwijs te kunnen geven (en niet overspannen te worden). De minister wil vanzelfsprekend ook goed onderwijs, maar moet er ook voor zorgen dat het geld zorgvuldig wordt uitgegeven. Hij moet hierbij ook rekening houden met de belangen van de verschillende coalitiepartijen.
- g) *Zijn er bepaalde waarden die deze belanghebbenden belangrijk vinden, waardoor ze zich opstellen zoals ze doen?*
Een belangrijke waarde (voor kinderen, ouders, leraren en ook de overheid) is het recht op goed onderwijs. Voor basisschoolleraars is gelijke beloning ook belangrijk; zij willen niet minder betaald krijgen dan leraren in het voortgezet onderwijs.
- h) *Wat vinden jullie van de protesten? Snappen jullie dat er wordt geprotesteerd? En wat vinden jullie van de manier waarop dat gebeurt?*
-

Antwoordmodel 6: Protesten in Catalonië

- a) *Wat is er aan de hand? Wie protesteert er en wat zijn hun belangrijkste redenen om te gaan protesteren? In welke context vindt het protest plaats? Hoe groot zijn de protesten?*

Catalonië is één van de zeventien autonome regio's in Spanje. Dit betekent dat ze relatief zelfstandig zijn en dat ze veel dingen zelf mogen beslissen. De regio heeft een sterk ontwikkelde eigen identiteit. Veel Catalanen willen al langere tijd helemaal onafhankelijk worden van Spanje.

In 2017 werd er in Catalonië een referendum georganiseerd onder de bevolking over onafhankelijkheid. Dit ging gepaard met veel geweld en een lage opkomst. De meerderheid stemde echter vóór onafhankelijkheid. Het bestuur van Catalonië stelde daarop een eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring op. Aangezien dit tegen de grondwet van Spanje ingaat, accepteerde de Spaanse regering dit niet. De Catalaanse regering werd afgezet, wat leidde tot grote protesten. De Catalaanse leider Puigdemont vluchtte naar België om aan vervolging door de Spaanse justitie te ontkomen.

In 2019 veroordeelde het Spaanse Hooggerechtshof negen Catalaanse politici tot lange celstraffen voor opruiing rond het onafhankelijkheidsreferendum in 2017. Dit leidde opnieuw tot grote protesten van voorstanders van onafhankelijkheid. Als tegenreactie gingen echter ook burgers die tegen onafhankelijkheid zijn de straat op.

- b) *Gaat het om een eenmalig protest of wordt er structureler geprotesteerd? Op wat voor manier wordt er geprotesteerd? Is het protest vreedzaam of wordt er (ook) geweld gebruikt door de demonstranten?*

Er is meerdere keren gedemonstreerd, het heeft dus een structureel karakter. Het protest in het najaar van 2019 verliep grotendeels op vreedzame wijze. De luchthaven van Barcelona (El Prat) werd lamgelegd door demonstranten, waarop ruim 100 vluchten moesten worden geannuleerd. De politie trad hier hard tegen op. Daarop verhardden demonstranten ook hun acties en gebruikten ze geweld tegen de politie. De protesten zijn dus gewelddadiger geworden.

- c) *Hoe zijn de protesten georganiseerd? Zit er bijvoorbeeld een groepering of instantie achter? Zijn er duidelijke leiders van de protesten? Of gaan mensen helemaal spontaan de straat op?*

Bij de laatste protesten speelde de organisatie Tsunami Democràtic een belangrijke rol. Ook de Catalaanse onafhankelijkheidsbeweging Assemblea Nacional Catalana (ANC) en Omnia Cultural riepen op tot vreedzaam protest.

- d) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd in de samenleving? Denk bijvoorbeeld aan reacties van burgers of hoe er in de media verslag wordt gedaan van de protesten.*

Er is in Catalonië veel begrip voor het geweld tegen de politie en de vernielingen in de stad, zelfs bij degenen die er niet aan meedoen. Het extreme geweld tegen vreedzame demonstranten wordt afgekeurd. Gematigde demonstranten stelden zich op tussen politie en geweldplegers. De pacifisten haakten hun armen in elkaar en hielden dit urenlang vol. Op die manier voorkwamen ze nieuwe confrontaties.

In de rest van Spanje is er minder begrip voor de onafhankelijkheidsstrijd in Catalonië. Veel Spaanse burgers vinden het goed dat de nationale overheid ingrijpt om te voorkomen dat Catalonië onafhankelijk wordt.

- e) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd door de overheid? In welke mate staat de overheid de protesten toe? In welke mate reguleert de overheid de protesten of grijpt zij in? Verandert de overheid beleid om de demonstranten tegemoet te komen?*
De Spaanse overheid greep hard in bij de protesten. Ook is het standpunt van de nationale regering nog steeds dat onafhankelijkheid onbespreekbaar is.
- f) *Hoe wordt er op de protesten gereageerd vanuit de internationale gemeenschap? Hoeveel aandacht is er voor de protesten in het buitenland? Bemoeien politieke leiders uit andere landen zich met de protesten.*
Europa houdt zich tamelijk afzijdig omdat het om een interne Spaanse aangelegenheid gaat. Wel wordt er opgeroepen om met elkaar in gesprek te gaan.
- g) *Wie zijn de belangrijkste belanghebbenden bij deze protesten? Wat zijn hun belangen?*
De separatisten willen onafhankelijkheid, zij willen niet meer bij Spanje horen. Ze vinden dat ze een eigen cultuur hebben, zijn het vaak oneens met het beleid van de nationale regering en hebben zelf een relatief sterke economie in Catalonië. Hun belang is ook dat het voor hen mogelijk moet zijn om te demonstreren. Er zijn ook veel inwoners van Catalonië die *niet* onafhankelijk willen worden. Net als de nationale regering willen zij de eenheid van Spanje bewaren.
- i) *Zijn er bepaalde waarden die deze belanghebbenden belangrijk vinden, waardoor ze zich opstellen zoals ze doen?*
De separatisten vinden het demonstratierecht en een eerlijke rechtsgang erg belangrijk. Voor degenen die niet onafhankelijk willen worden is eenheid belangrijk.
- h) *Wat vinden jullie van de protesten? Snappen jullie dat er wordt geprotesteerd? En wat vinden jullie van de manier waarop dat gebeurt?*
-